

Deel E

**Aan: Mevrouw Bom-Lemstra / Gedeputeerde Staten
Commissie Ruimte en Leefomgeving**

Van: Omwonenden De Balij

- A.J. Hofker, namens bewoners Rokkeveen, Zoetermeer, Balij Windmolen Vrij
- C. Ramkema, namens bewoners Meerzicht / Koepel- en Bergenbuurt, Zoetermeer
- R. Veger, namens bewoners Pijnacker-Nootdorp, Duurzaam kan zoveel Beter
- H. Van den Heuvel, namens bewoners 's Gravenhout, Pijnacker-Nootdorp
- H. Hendriks, omwonende en lid Gebruikersgroep De Balij/Bieslandse bos

Aanvullende notities omwonenden van De Balij

Omwonenden verzoeken Gedeputeerde Staten om de volgende punten bij haar besluitvorming te betrekken.

1. Advies van de Commissie MER

Het advies van de Commissie MER kwam na afronding van de bijeenkomsten van de Klankbordgroep (KBG). De Commissie wijst er evenals omwonenden op, dat in deze fase de samenhang en de cumulatie van effecten op een meer locatiegericht niveau zullen moeten worden beoordeeld. Voor natuur stelt de Commissie: "het MER moet informatie bieden over de daadwerkelijke natuureffecten zodat effecten op natuur nu al meegewogen kunnen worden bij de besluitvorming en hier desgewenst rekening mee gehouden kan worden".

2. Landschappelijke inpassing en ruimtelijke kwaliteit

VRM 2014

In het concept planMER is door de deskundigen van het onderzoeksbureau Pondera onderkend, dat er geen sprake kan zijn van een landschappelijke inpassing (paragraaf 50.5.2) van windturbines op de locatie De Balij. Daarmee wordt dus *ernstig afbreuk* gedaan aan een van de kernwaarden van de VRM 2014, te weten ruimtelijke kwaliteit. Dit achten bezoekers en omwonenden een groot bezwaar. Immers in het VRM is opgenomen: "*Het sturen op ruimtelijke kwaliteit vormt een rode draad in het beleid van de provincie. Deze rode draad bepaalt in hoge mate de keuzes in de groene ruimte. Ruimtelijke ontwikkelingen die maatschappelijk en economisch gewenst zijn, moeten bijdragen aan de balans tussen de instandhouding, benutting en versterking van de bestaande gebiedskwaliteiten*".

Criteria windturbine-locaties

In het planMER wordt aangegeven dat de provincie als argument hanteert voor de locatie De Balij:

- aansluiting bij grootschalige infrastructuur (A12);
- aansluiting bij grootschalige bedrijvigheid (bedrijventerrein en kassen)

De aansluiting bij de A12 is zeer beperkt. Deze aansluiting wordt sterk verzwakt / gaat verloren door de beperkte plaatsingsmogelijkheden. Dit is af te leiden uit de voorbeeldopstelling van drie windturbines op meer dan 250 m van de A12 (*bijlage 1*).

Gedwongen door de hogedrukgasleiding die parallel aan de zuidkant van de A12 loopt, dient een minimale afstand tot de A12 te worden aangehouden van 275 meter. De beleving van een de automobilist zal dus eerder zijn, dat de windturbines in het bos staan, dan dat er aansluiting gevonden wordt bij de A12. Verderop in Waddinxveen is dit wel het geval, omdat de windturbines daar op nog geen 100 meter van de weg staan. Vanuit elders wordt de aansluiting van de lijnopstelling bij de A12 *niet* waargenomen (bezoekers van De Balij, omwonenden van Zoetermeer en Pijnacker-Nootdorp).

Voorts is er in de huidige situatie geen aansluiting op (grootschalige) bedrijvigheid, zoals Staatbosbeheer in de eerder zienswijze beweerde (februari 2014).

3. Kwetsbaarheid van de planMER-analyse

De planMER-analyse en daaraan verbonden rapportage is vooral een één dimensionaal technisch-inhoudelijke inventarisatie. Daarbij wordt uitgegaan van wettelijke normen (geluid, licht, veiligheid), gekoppeld aan een referentie turbine.

De lokale situatie van De Balij kan echter leiden tot een keuze voor andere, *hogere windturbines*. In bossen zijn immers vaak hogere windturbines noodzakelijk met een grotere impact op de omgeving. Het planMER geeft geen beeld van de effecten van deze grotere windturbines.

Mitigerende maatregelen

Onderdeel van het planMER is het advies om de Balijlocatie mogelijk te maken door meerdere mitigerende maatregelen. Deze voor De Balij noodzakelijke mitigerende maatregelen worden vervolgens niet nader uitgewerkt en meegewogen in het uiteindelijke oordeel.

Ontbreken van gedetailleerde analyse

Door het ontbreken van een meer gedetailleerde, gebied specifieke analyse blijven veel argumenten om De Balij af te wijzen als windenergielocatie onzichtbaar. Opvallend veel onderzoek wordt doorgeschoven naar de vervolgfase, terwijl dan de uitspraak "geschikt" door de Provincie al is gedaan. De locatie is na het besluit van PS al min of meer dwingend opgelegd aan de betreffende gemeente. Dit geeft veel te weinig ruimte voor afdoende maatwerk of zelfs de conclusie in een vervolgfase dat een windturbine-locatie niet geschikt is. Wij vinden het belangrijk dat in deze fase De Balij gedetailleerder wordt beoordeeld. Ook de commissie MER pleit voor het concreter maken van de mitigerende maatregelen en een meer gedetailleerde analyse op basis van de verschillende plaatsingsalternatieven.

Maatschappelijke kosten-baten analyse

De focus van de planMER komt door haar vrij rigide systematiek en vervolgens interpretatie van de uitkomsten over als '*het op zoveel mogelijk plaatsen geschikt verklaren van onderzoekslocaties*'. Er is geen aandacht voor een evenwichtige maatschappelijke kosten-baten analyse. Plussen en minnen worden zo onvoldoende meegenomen. Daardoor blijft onbesproken of enkele windturbines in De Balij opwegen tegen de aantasting van het kostbare natuur- en recreatiegebied en de woonomgeving. Wij pleiten daarom voor een meer integrale benadering.

4. "Enerzijds" en "Anderzijds"

Gedurende de verkenning van feiten en argumenten in de Klankbordgroep is er bij vrijwel alle aandachtspunten genoemd in bijlage C onder "*Anderzijds*" (initiatiefnemers) sprake van een noodzakelijk aanvullend onderzoek. Geen enkel "*Anderzijds*" is een krachtige ontkenning van de feiten en argumenten van het "*Enerzijds*" (omwonenden en lokale natuurorganisaties). Het "*Anderzijds*" is slechts een bevestiging van de noodzaak van vervolgonderzoek. Opvallend is dat het advies van de commissie MER op dezelfde tekortkomingen in het concept planMER wijst.

De veelheid aan onzekere factoren rechtvaardigen de conclusie dat in een latere fase *geen haalbare oplossing* gevonden zal kunnen worden om plaatsing van windturbines mogelijk te maken.

Daarbij komt dat het plaatsen van windturbines in een bosrijke omgeving aan tal van voorwaarden moet voldoen omdat het anders ongewenst is ("*Verkenning onderzoek naar (on)mogelijkheid van windenergie in bosgebieden*", jan 2016). Voorwaarden waar in De Balij niet aan kan worden voldaan.

5. Inschatting en kennis van lokale omstandigheden

In het overleg van de Klankbordgroep werd duidelijk dat onderzoeksbureau Pondera/Waardenburg niet ter plaatse is geweest. Het Balij-onderzoek schitterde door een fors gebrek aan lokale kennis. Daarmee is voorbijgegaan aan de karakteristiek van het gebied.

Natuur- en recreatiegebied De Balij

De Balij is een natuur- en recreatiegebied dat deel uitmaakt van de Groen Blauwe Slinger, grenzend aan het Groene Hart (De Nieuwe Driemanspolder). Deze Slinger is een aaneenschakeling van bestaande en te ontwikkelen natuurgebieden en ecologische verbindingzones. Het vormt een belangrijke groene ader in de Provinciale Ecologische Hoofdstructuur (zie ook rapport commissie PAL over evaluatie Groen Blauwe Slinger van 5 maart 2015 "*Natuurlijk verder met een sterk Groen Blauw Netwerk*").

De Balij vormt met het Bieslandse bos de ecologische verbindingzone tussen het Groene Hart en Midden Delfland. De gebieden trekken jaarlijks meer dan 2 miljoen bezoekers en vormen een gestaag groeiend stukje 'groene long' tussen Zoetermeer en Delft. In het westen van de Balij wordt het bos steeds natuurlijker. Dit is goed te zien in het Natuurbos. Zoals de naam al zegt, gaat de natuur hier haar eigen gang. Midden in het Natuurbos ligt een ruig, open gedeelte dat wordt begraasd door Gallowayrunderen. Daar is ook de Scheg, een watergebied met vogelsoorten en vleermuizen (fourageergebied).

6. Vergroting van de locatie tijdens het opstellen van het concept planMER

Het vaststellen van de onderzoekslocatie in de onderlinge afstemming tussen de provincie en Staatsbosbeheer (initiatiefnemer) heeft in de maanden oktober en november 2015 de nodige voeten in de aarde gehad. De locatie is toen een aantal malen "verplaatst".

Het vormde zelfs aanleiding om de periode van ter inzagelegging te verlengen.

Uiteindelijk is in de publieksvoorlichting eind 2015/begin 2016 in de gemeenten Pijnacker-Nootdorp en Zoetermeer een locatie gepresenteerd die de ter inzage is gelegd en waarbij de mogelijkheid bestond zienswijzen in te dienen.

De precieze plaatsing van de windturbines wordt zeer sterk beperkt door de noodzakelijke veiligheidsafstand tot de aanwezige hogedrukgasleiding en het open water van de Scheg.

Om die reden heeft in het concept planMER, in strijd met de eerdere informatieverstrekking, een vergroting met 50% van de onderzoekslocatie plaatsgevonden. Een dergelijke uitbreiding van de onderzoekslocatie is naar ons oordeel buitenproportioneel en ongepast.

7. Toepassing van normen voor hinder

Windturbines veroorzaken licht-, zicht- en geluidhinder. De mate waarin is veelal vastgelegd in wettelijke kaders. Deze kaders zijn waar mogelijk ook gehanteerd in het normenkader voor deze planMER. Ervan uitgaande dat overal in Nederland de overheid dezelfde wettelijke kaders hanteert, is het opmerkelijke dat er op tal van plaatsen omwonenden de overlast van windturbines als buitenproportioneel ervaren. Er zijn tal van procedures in gang gezet om aan deze onverkwikkelijke situaties een eind te kunnen maken (bijv. Houten, Heerhugowaard). Wij dringen er bij de provincie op aan om deze hinder-ervaringen mee te nemen in het beoordelingskader voor de locatie De Balij.

De provincie Noord-Holland hanteert bijvoorbeeld een minimumafstand tot woningen van 600 meter, terwijl de provincie Zuid-Holland in het concept planMER uitgaat van 400 meter. Ook worden in het buitenland vaak aanmerkelijk grotere afstanden gehanteerd (in Beieren bijv. 10 maal de tiphoogte), terwijl de bevolkingsdichtheid beduidend lager is nabij windturbines.

Door onverkort vast te houden aan de wettelijke normen kiest de provincie Zuid-Holland er bewust voor om een grotere groep burgers te belasten met een aanzienlijke licht-, zicht- en geluidhinder. Daarmee toont zij aan niet de bereidheid te hebben een lerende overheidsorganisatie te zijn in een tijd dat overheid en burger in toenemende mate met elkaar zullen moeten samenwerken.

Opvallend is overigens dat bij het onderwerp "Veiligheid" (concept planMER pag. 33) staat vermeld dat "sommige (veiligheids)afstanden hun basis ontleenen aan praktijkervaring en niet alle afstanden zodoende wettelijke vereisten zijn". Als bij veiligheid wel de criteria aan de praktijkervaring kunnen worden ontleend, waarom zou dit dan voor licht-, zicht- en geluidhinder niet kunnen?

8. Slagschaduw:

Hoewel in het concept planMER erkend wordt dat slagschaduw tot 1300 meter kan worden ervaren, is er bij het tellen van het aantal woningen dat er hinder van ondervindt slechts rekening gehouden met een afstand van 700 meter. Naar onze mening treedt de wettelijke lichtoverlast ook op op een afstand tot 1300 meter op.

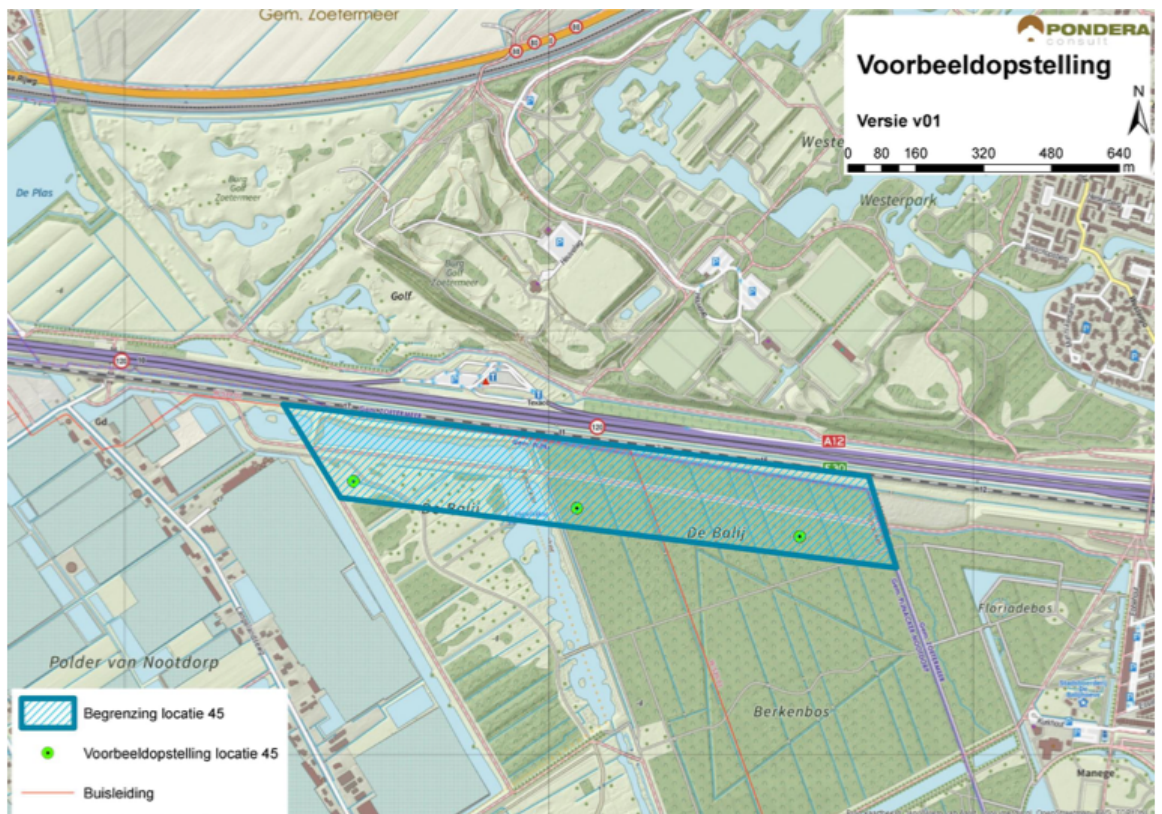
9. Natuur

Voor de visie op natuur (vogels en vleermuizen) verwijzen wij naar de lokale natuurorganisaties.

De argumentatie van Staatsbosbeheer en de Natuur en Milieufederatie Zuid-Holland dat windturbines de natuur en recreatie kunnen versterken, is ongeloofwaardig!

De plaatsing van windturbines in een bosrijke omgeving brengt met zich mee dat een groot perceel zal moeten worden gekapt. Ervaringen elders in Nederland leren dat er ca.1 ha nodig is per windturbine en dat ook aan- en afvoerwegen voor bouw en instandhouding een fors ruimtebeslag met zich mee kunnen brengen. De Balij heeft een omvang van 275 ha waarvan minder dan de helft bos is en het overige deel bestaat uit ruige natuur en polderlandschap. Afbreuk doen aan het bos door kaalslag van ca. 5 ha zal een substantiële aantasting betekenen. Deze aantasting van het bos zal er mede toe leiden dat de bij de aanleg bedoelde barrièrewerking voor zicht, geluid en fijnstof voor de nabijgelegen woonwijk Rokkeveen zal worden aangetast.

Bijlage 1

Voorbeeld opstelling windturbines in De Balij

Toelichting:

- In De Balij zijn maximaal 3 windturbines mogelijk (groene stip).
- De windturbines moeten op een afstand van ongeveer 200m van de hogedrukgasleiding geplaatst worden/ De leiding is de rode streep die tussen de twee meest linkse windturbines naar het zuiden loopt. Voor deze knik loopt de gasleiding langs de A12 (richting het westen).
- De windturbines liggen in het deel waar de locatie vergroot is (geen oorspronkelijke locatie).
- De twee meest linkse windturbines liggen naast de Scheg en op de trekroutes.
- De middelste windturbine ligt tegenover de vogelkijkhut aan de overkant van de Scheg.
- Er zijn geen toegangswegen naar de windturbinelocaties.
- Naar het oordeel van omwonenden is een opstelling dichterbij de hogedrukgasleiding om veiligheidsredenen zeer ongewenst.